

УДК 631.162

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

Сокіл О.Г., к.е.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: Operating practice of reflection in the account of social charges substantially reduces objectivity registration-informative providing of leadthrough of analysis of efficiency of realization of social charges and efficiency of social activity of enterprise on the whole.

Key words: Charges, registration-informative providing, agroindustrial production

Постановка проблеми. Світова економічна криза особливо загострила питання раціонального використання обмежених ресурсів. Поряд з обмеженістю матеріальних та фінансових ресурсів, людські ресурси є носієм інтелектуального капіталу, який не вичерпується в процесі використання, а навпаки – постійно зростає, а також відкриває нові можливості у використанні матеріального та фінансового капіталів [1, с. 310]. Проблема полягає в недооцінюванні ролі соціальних витрат у процесі створення сприятливих умов для розвитку суб'єктів господарювання, підвищення економічної та соціальної ефективності їх діяльності. Соціальні витрати є фактично сумою витрат підприємства на утримання працівників, важливим мотиваційним механізмом залучення кваліфікованого персоналу, підвищення продуктивності праці і, як результат, – зростання економічної ефективності діяльності підприємства.

Нині проблеми управління соціальними витратами та соціальним розвитком є актуальними не лише на загальнодержавному рівні, але й на рівні окремого підприємства, оскільки соціальний фактор належить до об'єктивних умов, які впливають на становище людини у виробничому процесі, поряд з матеріальними факторами виробництва та суспільним поділом праці. Такі соціальні вимоги, як формулювання нових мотивів праці, надання можливості для участі у розвитку найманих працівників, створення умов для залучення в управлінні складають об'єктивні умови, які впливають на місце та функції людини у відтворювальному процесі [2, с. 24].

Основні матеріали дослідження. Зміни в сучасному економічному середовищі потребують відповідного розвитку системи бухгалтерського обліку та удосконалення фінансової звітності з метою підвищення повноти відображення соціальних витрат та ефективного управління ними.

Дослідження соціальних витрат підприємства як об'єкту обліку і аналізу, дозволило зробити висновок, що існуюча система обліку і аналізу соціальних витрат не забезпечує процес прийняття управлінських рішень необхідною та якісною інформацією. Тобто існує низка проблем формування обліково-аналітичної інформаційної бази для забезпечення управління соціальними ви-

тратами підприємств, найбільш вагомі з яких варто охарактеризувати більш детально.

Однією з основних проблем є існування неузгодженостей у вітчизняних нормативно-правових актах щодо оплати праці:

- 1) неузгодженість підходів щодо розкриття структури фонду оплати праці та визначення виплат, які не належать до фонду оплати праці [3; 4];
- 2) П(С)БО 16 “Витрати” потребує уточнення складу витрат на оплату праці [5].

Зважаючи на це, вважаємо за доцільне розкриття у Законі України “Про оплату праці” категорії “Інші норми і гарантії” в розрізі виплат, наведених в Інструкції № 5 та деталізацію складу витрат на оплату праці у П(С)БО 16 “Витрати” з урахуванням положень Інструкції № 5. Дані пропозиції дозволять уникнути переключень інформації в обліку та звітності.

Оскільки нині поряд з державним регулюванням оплати праці важливу роль відіграє колективно-договірне регулювання оплати праці, особливої уваги потребує удосконалення організації обліку соціальних витрат шляхом розробки внутрішніх регламентів (“Положення про соціальну політику підприємства”, “Положення про соціальний пакет працівника”) відповідно до потреб управління, що має суттєвий вплив на фінансовий та податковий облік соціальних витрат. Також існує проблема документального оформлення соціальних витрат, зокрема виникає потреба в удосконаленні первинних документів (наприклад, платіжної або розрахунково-платіжної відомостей) в розрізі видів соціальних виплат.

Також серед проблем управлінського обліку соціальних витрат слід виділити потребу в розробці форм бюджетів соціальних витрат і звітів про їх виконання, що сприятиме підвищенню оперативності та якості прийняття управлінських рішень.

Особливістю соціальних витрат є комплексність і різномірний характер. Тому класифікація цих витрат дозволить чітко визначити напрямки соціальної політики підприємства та забезпечить більш цілеспрямований характер управління ними. Враховуючи специфіку соціальних витрат варто класифікувати їх за наступними додатковими класифікаційними ознаками: “за видами соціальних програм”, “за видами діяльності”, “за ідентифікацією”. Це сприятиме розширенню інформаційної бази з урахуванням потреб обліку, аналізу та прийняття управлінських рішень щодо здійснення соціальних витрат.

Недостатнє обліково-інформаційне забезпечення управління соціальними витратами унеможливує проведення якісного аналізу структурних елементів соціальних витрат та ефективності їх здійснення. До ряду причин відставання аналітичних розробок стосовно об’єкта дослідження у вітчизняній практиці також можна віднести те, що економічні служби, проводячи аналіз ефективності господарської діяльності, розраховуючи економічну ефективність, взагалі не приділяють уваги розрахунку соціальної ефективності.

Отже, існування проблем формування обліково-аналітичної інформаційної бази для забезпечення управління соціальними витратами підприємств обумовлене такими причинами:

1. Соціальні витрати є новим об'єктом у вітчизняній практиці бухгалтерського обліку. Їх особливістю є комплексність і різномірний характер та ступінь впливу на результати господарської діяльності підприємства;

2. Бухгалтерський облік як основне інформаційне забезпечення аналізу не дає повної інформації про загальну суму соціальних витрат вітчизняних підприємств, відображаючи лише розрахунки з оплати праці та зі страхування, які мають найбільшу питому вагу у структурі соціальних витрат, відповідно до вимог стандартів бухгалтерського обліку;

3. Управлінський персонал та керівництво підприємств і досі традиційно роблять ставки на фінансово-матеріальні ресурси та недооцінюють вплив людських ресурсів в цілому та соціальних витрат, як інвестицій в їх розвиток зокрема, на ефективність господарської діяльності сучасного підприємства;

4. Постійна орієнтація менеджерів та обліковців на зменшення податкового навантаження призвела до пріоритетності виплати “заробітної плати в конвертах” на противагу використанню, як мотивуючого фактора, інших компенсаційних виплат, які не належать до фонду оплати праці, але теж відносяться до соціальних витрат.

Висновки. Тобто діюча практика відображення в обліку соціальних витрат суттєво знижує об'єктивність обліково-інформаційного забезпечення проведення аналізу ефективності здійснення соціальних витрат та ефективності соціальної діяльності підприємства в цілому. Це унеможливорює оцінку ефективності прийняття управлінських рішень щодо формування оптимальної структури соціальних витрат та, в свою чергу, обумовлює необхідність розробки пропозицій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління соціальними витратами вітчизняних підприємств.

Література.

1. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник]. – Житомир: ПП “Рута”, 2000. – 637 с.
2. Коровський А.В. Еволюція людського фактора економіки та проблеми його формування: [монографія] / А.В. Коровський. – К.: КНЕУ, 2004. – 184 с.
3. Інструкція зі статистики заробітної плати: наказ Державного комітету статистики України від 13.012.2004 р. № 5. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0465-95>
4. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95–ВР [Електронний ресурс]: – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/main.cgi?nreg=108%2F95-%E2%F0>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати”: наказ Міністерства фінансів України від 31 січня 2000 року № 20 // Баланс. – 2009. – № 2-3. – С. 40-41.